

**EUROPOS SĄJUNGOS
TARYBA**

**Briuselis, 2009 m. lapkričio 19 d. (26.11)
(OR. en)**

15996/09

**Tarpinstitucinė byla:
2009/0050 (CNS)**

LIMITE

**DROIPEN 155
MIGR 106**

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio

dokumento Nr.: 15011/09 DROIPEN 144 MIGR 103

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, kuriuo panaikinamas Pamatinis sprendimas 2002/629/TVR

– Pasirengimas politiniams debatams 2009 m. lapkričio 30 d.–gruodžio 1 d. TVR taryboje

I. IVADAS

2009 m. kovo 26 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, kuriuo panaikinamas Pamatinis sprendimas 2002/629/TVR.

2009 m. spalio 23 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje Taryba susipažino su esama padėtimi ir išsprendė daugumą neišspręstų klausimų dėl pasiūlymo teksto; tai sudarė sąlygas beveik susitarti dėl teksto, įskaitant konstatuojamąsias dalis.

Iki spalio mėn. Tarybos posėdžio Nuolatinių atstovų komitetas šį pasiūlymą nagrinėjo du kartus – 2009 m. spalio 14 d. ir spalio 21 d.

DK, DE, IE, FR, SI, NL ir SE laikosi parlamentinio tikrinimo išlygų dėl pasiūlymo. Be to, viena delegacija laikosi išlygų dėl 1 straipsnio 3 dalies ir 3 straipsnio 2 dalies c punkto.

II. NUOLATINIŲ ATSTOVŲ KOMITETUI PERDUOTI SVARSTYTI KLAUSIMAI

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes, Nuolatinių atstovų komiteto prašoma:

- su sąlyga, kad bus panaikintos išlygos dėl 1 straipsnio 3 dalies ir 3 straipsnio 2 dalies c punkto, **patvirtinti priede** išdėstytą **tekstą**, kuris atspindi dabartinę bendrą Tarybos nuomonę šiuo klausimu, susitariant, kad klausimas bus nagrinėjamas vėliau atsižvelgiant į Lisabonos sutartį, ir
- **pateikti** pasiūlymo tekstą 2009 m. lapkričio 30 d.–gruodžio 1 d. TVR tarybai, siekiant sudaryti sąlygas Tarybai surengti politinius debatus.
- Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, šiuose politiniuose debatuose daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama tam, kaip Sąjunga galėtų daryti pažangą kovos su prekyba žmonėmis srityje atsižvelgiant į veiksmų planą, pateiktą dokumente 11450/5/09 REV 5 CRIMORG 103 JAIEX 49 RELEX 618 JAI 432.

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 29 straipsnį ir 31 straipsnio 1 dalies e punktą, bei 34 straipsnio 2 dalies b punktą,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ¹,

kadangi:

(1) Prekyba žmonėmis yra sunkus nusikaltimas, dažniausiai susijęs su organizuotu nusikalstamumu, taip pat šiurkštus žmogaus teisių pažeidimas.

(2) Europos Sąjunga yra įsipareigojusi užkirsti kelią prekybai žmonėmis ir kovoti su ja, taip pat apsaugoti prekybos žmonėmis aukų teises. Tam tikslui buvo priimti 2002 m. liepos 19 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/629/TVR dėl kovos su prekyba žmonėmis ² ir ES planas dėl prekybos žmonėmis prevencijai ir kovai su ja skirtų geriausios praktikos, standartų ir procedūrų (2005/C 311/01) ³.

(3) Šiuo pamatiniu sprendimu nustatomas integruotas visapusiškas požiūris į kovą su prekyba žmonėmis. Pagrindiniai šio pamatinio sprendimo tikslai – nuodugnesnis tyrimas, baudžiamasis persekiojimas ir aukų teisių apsauga. Vaikai yra labiau pažeidžiami, todėl jiems kyla didesnis pavojus nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Visos šio pamatinio sprendimo nuostatos turėtų būti taikomos atsižvelgiant į vaiko interesus pagal 1989 m. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją ⁴.

¹ OL C [...], [...], p. [...].

² OL L 203, 2002 8 1, p. 1.

³ OL C 311, 2005 12 9, p. 1.

⁴ 1989 m. lapkričio 20 d. Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. 44/25 priimta Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija, teikiama pasirašyti, ratifikuoti ir prie jos prisijungti.

(4) 2000 m. Jungtinių Tautų protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ¹, ir 2005 m. Europos Tarybos konvencija dėl kovos su prekyba žmonėmis ² yra esminiai žingsniai stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą kovos su prekyba žmonėmis srityje.

(5) Atsižvelgiant į naujausius prekybos žmonėmis reiškinių pokyčius, šiame pamatiniame sprendime, palyginti su Pamatiniu sprendimu 2002/629/TVR, patvirtinama platesnė koncepcija to, ką reikėtų laikyti prekyba žmonėmis ir todėl įtraukiamos papildomos išnaudojimo formos.

Pagal šį pamatinį sprendimą priverstinį elgetavimą reikėtų vertinti kaip priverstinio darbo ar paslaugų formą, kaip apibrėžta 1930 m. birželio 29 d. TDO konvencijoje Nr. 29 dėl priverstinio ar privalomojo darbo. Todėl išnaudojimas verčiant elgetauti prilyginamas prekybai žmonėmis tik tada, kai ši išnaudojimo forma turi visus priverstinio darbo ar paslaugų požymius. Atsižvelgiant į atitinkamą teismo praktiką, sutikimo teikti tokią paslaugą pagrįstumą reikėtų vertinti kiekvienu atveju atskirai. Tačiau kai tai susiję su vaikais, galutinis sutikimas niekada neturėtų būti laikomas pagrįstu veiksmu.

Sąvoka „išnaudojimas įtraukiant į nusikalstamą veiką“ turėtų būti aiškinama kaip asmens išnaudojimas, *inter alia*, verčiant asmenį užsiimti kišenvagystėmis, vagiliavimu parduotuvėse ir kita panašia veiką, už kurią taikomos baudmės ir kuri susijusi su finansiniu pasipelnymu.

Apibrėžtis taip pat apima prekybą žmonėmis organų išpjovimo tikslu, kuri gali būti susijusi su prekyba organais ir kuri yra sunkus žmogaus orumo ir fizinio neliečiamumo pažeidimas.

¹ 2000 m. Palerme sudarytas Jungtinių Tautų protokolą dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą.

² Varšuvoje sudaryta Europos Tarybos konvencija dėl kovos su prekyba žmonėmis, 2005 5 16, Europos Tarybos sutarčių serija Nr. 197.

(6) Bausmių lygis šiame pamatiniame sprendime atspindi augantį valstybių narių susirūpinimą dėl prekybos žmonėmis reiškinio plitimo. Atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą, bausmės turi būti veiksmingos, atgrasomosios ir proporcingos. Kai pagal šį pamatinį sprendimą daroma nuoroda į perdavimą, tokia nuoroda turėtų būti aiškinama pagal 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimą 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos. Kai nusikalstama veika ypač sunki, pavyzdžiui, jeigu aukos gyvybei buvo kilęs pavojus arba nusikalstama veika apėmė sunkius smurtinius veiksmus arba buvo įvykdyta prieš ypač pažeidžiamą auką, pavyzdžiui, vaiką, tai turėtų atspindėti griežtesnės bausmės.

(7) Remiantis atitinkamų valstybių narių teisės sistemų pagrindiniais principais prekybos žmonėmis aukos turėtų būti netraukiamos baudžiamojon atsakomybėn ir nebaudžiamos už nusikalstamą veiką, pavyzdžiui, už naudojimąsi suklastotais dokumentais arba už nusikalstamą veiką, numatytą prostitucijai ar imigracijai skirtuose teisės aktuose, kurią jos buvo priverstos įvykdyti ir kuri yra tiesioginė nukentėjimo nuo prekybos žmonėmis pasekmė. Tokios apsaugos tikslas yra apsaugoti aukų žmogaus teisės, kad būtų išvengta papildomos viktimizacijos, ir skatinti aukas liudyti procesuose, iškeltuose nusikaltimo vykdytojams. Ši apsaugos priemonė nepanaikina galimybės patraukti asmenį baudžiamojon atsakomybėn arba taikyti bausmę už nusikalstamas veikas, kurias asmuo savo noru įvykdė ar dalyvavo jų įvykdydme.

(8) Siekiant užtikrinti sėkmingą su prekyba žmonėmis susijusios veikos tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, reikia užtikrinti, kad už tokių nusikalstamų veikų tyrimą arba baudžiamąjį persekiojimą atsakingi asmenys galėtų naudotis tyrimo priemonėmis, kurios naudojamos tiriant organizuotus nusikaltimus ar kitus rimtus nusikaltimus, be kita ko, telefoninių pokalbių pasiklausymą, slaptą sekimą, įskaitant elektroninį stebėjimą, banko sąskaitų stebėseną ir kitas finansinio tyrimo priemones.

(9) Direktyvoje 2004/81/EB¹ yra numatytos nuostatos dėl leidimų gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos, Direktyva 2004/38/EB² reglamentuojama Europos Sąjungos piliečių ir jų šeimų teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, taip pat apsauga nuo išsiuntimo, o šiuo pamatiniu sprendimu nustatomos specialios apsaugos priemonės visoms prekybos žmonėmis aukoms.

¹ OL L 261, 2004 8 6, p. 19.

² OL L 158, 2004 4 30, p. 77.

Todėl šiame pamatiniame sprendime neaptariamos jų gyvenimo valstybių narių teritorijoje sąlygos ir kiti Bendrijos kompetencijai priklausančios klausimai.

(10) Prekybos žmonėmis aukos turi turėti galimybę veiksmingai naudotis savo teisėmis. Todėl aukoms turėtų būti teikiama pagalba ir parama prieš baudžiamąjį procesą, jo metu ir atitinkamą laikotarpį po jo. Teikiama pagalba ir parama turėtų apimti bent būtiniausias priemones, reikalingas, kad auka atsigauntų ir ištrūktų iš prekeivių žmonėmis. Praktiškai įgyvendinant tokias priemones reikėtų, remiantis pagal nacionalines procedūras atliktu atskiru įvertinimu, atsižvelgti į susijusio asmens sąlygas ir poreikius.

Gavus pagrįstų duomenų, kad asmuo gali būti prekybos žmonėmis auka, tam asmeniui nedelsiant turėtų būti teikiama pagalba ir parama nepriklausomai nuo jo noro liudyti byloje.

Pagalba turėtų būti teikiama besąlygiškai, kol kompetentingos institucijos priima galutinį sprendimą dėl svarstymo laikotarpio ir leidimo gyventi, arba pripažįsta, kad asmuo yra prekybos žmonėmis auka. Jeigu užbaigus tapatybės nustatymo procesą arba pasibaigus svarstymo laikotarpiui nustatoma, kad asmuo neatitinka reikalavimų leidimui gyventi gauti arba jeigu jis toje šalyje neturi teisėtos gyvenamosios vietos, atitinkama valstybė narė pagal šį pamatinį sprendimą tam asmeniui nebeprivalo teikti pagalbos ir paramos.

Prireikus, atsižvelgiant į aplinkybes, pavyzdžiui, vykstantį aukos medicininį gydymą dėl sunkių fizinį sužalojimų ir psichologinių nusikaltimo pasekmių arba dėl aukos liudijimo baudžiamajame procese jos saugumui kylančio pavojaus, pagalbos ir paramos teikimą reikėtų tęsti tinkamą laikotarpį po baudžiamojo proceso.

(11) 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatiniame sprendime dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamajame procese (2001/220/TVR) nustatomos nukentėjusiųjų teisės baudžiamajame procese, įskaitant teisę į apsaugą ir žalos atlyginimą.

Be to, prekybos žmonėmis aukoms turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti teisine konsultacija ir teisinio atstovavimo paslaugomis, įskaitant žalos atlyginimo tikslais. Teisinio konsultavimo tikslas – suteikti aukoms galimybę gauti informacijos ir patarimų dėl įvairių veikimo galimybių. Teisinio konsultavimo ir teisinio atstovavimo paslaugos turi būti teikiamos nemokamai, bent tais atvejais, kai auka neturi pakankamai finansinių lėšų, ir tokiu būdu, kuris atitinka valstybių narių vidaus procedūras. Kadangi labiausiai tikėtina, kad nukentėję vaikai tokių lėšų neturės, teisinio konsultavimo ir teisinio atstovavimo paslaugos jiems praktiškai būtų teikiamos nemokamai. Be to, remiantis pagal nacionalines procedūras atliktu individualios rizikos įvertinimu, aukoms turėtų būti užtikrinta apsauga nuo keršto, bauginimo ir rizikos, kad asmuo gali dar kartą tapti prekybos žmonėmis auka.

(12) Prekybos žmonėmis aukos, kurios nukenčia nuo šiurkštaus ir žeminančio elgesio, dažnai susijusio su prekybos žmonėmis nusikaltimu, įskaitant seksualinį išnaudojimą, išžaginimą, į vergiją panašią praktiką ar organų išpjovimą, pasekmių, turėtų būti apsaugotos nuo antrinės viktimizacijos ir nuo tolesnio traumavimo baudžiamajame procese. Šiuo tikslu prekybos žmonėmis aukoms reikėtų suteikti specialų statusą baudžiamojo tyrimo ir proceso metu, remiantis kiekvienos aukos individualių poreikių įvertinimu. Įvertinant individualius poreikius reikėtų atsižvelgti į tokius veiksnius, kaip, pavyzdžiui, nukentėjusio asmens amžių, nėštumą, sveikatą, negalią, kitas asmenines sąlygas, taip pat į fizines ir psichologines nusikalstamos veikos, nuo kurios asmuo nukentėjo, pasekmes. Sprendimas, ar suteikti specialų statusą ir koks jis turi būti, kiekvienu atskiru atveju priimamas remiantis nacionalinės teisės aktuose nustatytais pagrindais bei teismų teisės veikti savo nuožiūra taisyklėmis, teismo praktika ar gairėmis.

(13) Be visoms prekybos žmonėmis aukoms skirtų priemonių, kiekviena valstybė narė turėtų užtikrinti, kad nukentėjusiems vaikams būtų taikomos specialios pagalbos, paramos ir apsaugos priemonės. Šios priemonės turėtų būti taikomos atsižvelgiant į vaiko interesus pagal JT Vaiko teisių konvenciją.

Jeigu asmens, kuris yra nukentėjęs nuo prekybos žmonėmis, amžius tiksliai nežinomas ir yra priežasčių manyti, kad jis yra jaunesnis nei 18 metų amžiaus, toks asmuo laikomas vaiku ir jam turėtų būti nedelsiant suteikta pagalba, parama ir apsauga.

Nukentėjusiems vaikams teikiant pagalbą ir paramą turėtų būti siekiama, kad jie atsigauntų fiziškai, psichologiškai, vėl taptų visuomenės dalimi ir kad tam asmeniui būtų rastas ilgalaikis sprendimas.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo prekybos žmonėmis nukentėję vaikai yra ypač pažeidžiami, reikėtų numatyti papildomas apsaugos priemones, kad vaikas būtų apsaugotas baudžiamojo tyrimo ir proceso metu vykstančiose apklausose.

(14) Kiekviena valstybė narė turėtų sukurti ir (arba) stiprinti politiką, kuria siekiama užkirsti kelią prekybai žmonėmis, įskaitant mokslinių tyrimų, informacijos, informuotumo didinimo ir švietimo priemones, kuriomis mažinama visų formų išnaudojimą skatinanti paklausa. Imdamasi tokių iniciatyvų kiekviena valstybė narė turėtų atsižvelgti į lyčių aspektą ir vaiko teises.

(15) 2009 m. birželio 18 d. Direktyvoje 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai ¹, yra numatytos sankcijos nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams, kurie, nors jiems ir nepareikšti kaltinimai ir jie nėra pripažinti kaltais dėl prekybos žmonėmis, naudojami asmens darbu arba paslaugomis, žinodami, kad jis yra prekybos žmonėmis auka. Be to, valstybės narės turėtų atsižvelgti į galimybę taikyti sankcijas asmenims, kurie naudojami bet kokiomis asmens paslaugomis žinodami, kad jis yra prekybos žmonėmis auka. Tokia papildoma baudžiamoji atsakomybė galėtų būti numatyta ir legaliai esančių trečiųjų šalių piliečių ir ES piliečių darbdaviams, taip pat asmenims, perkantiems seksualines paslaugas iš parduotų asmenų, neatsižvelgiant į jų pilietybę.

(16) Valstybėse narėse joms priimtiniu būdu atsižvelgiant į jų vidaus sąrangą ir į būtinybę nustatyti būtiniausią struktūrą ir apibrėžtas užduotis turėtų būti sukurtos nacionalinės stebėsenos sistemos, pavyzdžiui, nacionalinių pranešėjų sistema, arba lygiaverčiai mechanizmai, siekiant įvertinti prekybos žmonėmis tendencijas, kovos su prekyba žmonėmis rezultatus ir reguliariai teikti informaciją atitinkamoms nacionalinėms institucijoms.

¹ OL L 126, 2009 6 30, p. 24.

(17) Kadangi šio pamatinio sprendimo tikslų, tai yra kovoti su prekyba žmonėmis, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl jų masto ir poveikio tų tikslų geriau būtų siekti Sąjungos lygiu, Sąjunga gali patvirtinti priemones laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo. Pagal pastarajame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo pamatiniu sprendimu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

(18) Šiuo pamatiniu sprendimu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, t. y. žmogaus orumo principų, vergijos, priverstinio darbo ir prekybos žmonėmis uždraudimo, kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimo, vaiko teisių, teisės į laisvę ir saugumą, saviraiškos ir informacijos laisvės, asmens duomenų apsaugos principų, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principų. Visų pirma, šiuo pamatiniu sprendimu siekiama užtikrinti, kad būtų besąlygiškai laikomasi visų šių teisių ir principų,

PRIĖMĖ ŠĮ PAMATINĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Su prekyba žmonėmis susijusi nusikalstama veika

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad būtų baudžiama už šias tyčines veikas:

asmenų verbavimą, vežimą, perdavimą, laikymą ar priėmimą, įskaitant keitimąsi to asmens kontrole arba kontrolės perdavimą, grasinant arba panaudojant jėgą ar kitokią prievartą, pagrobiant, sukčiavimo arba apgaulės būdu, piktnaudžiaujant padėtimi arba pasinaudojant asmens pažeidžiamumu, duodant arba gaunant pinigų ar naudos siekiant kitą asmenį kontroliuojančio asmens sutikimo, kai šios veikos tikslas yra išnaudojimas.

2. Pažeidžiamumas – padėtis, kai asmuo neturi tikro arba priimtino pasirinkimo, kaip tik pasiduoti prievartai.
3. Išnaudojimas apima bent jau naudą iš kitų asmenų prostitucijos ar kitas seksualinio išnaudojimo formas, priverstinį darbą ar paslaugas, įskaitant elgetavimą ¹, vergiją ar į vergiją panašią praktiką, priverstinę tarnystę, išnaudojimą įtraukiant į nusikalstamą veiklą ², arba organų išpjovimą ³.
4. Prekybos žmonėmis aukos sutikimas su ketinamu arba faktišku išnaudojimu neturi reikšmės, jei buvo panaudotas bent vienas iš 1 dalyje nurodytų būdų.
5. Jei šio straipsnio 1 dalyje nurodytas elgesys yra susijęs su vaiku, už jį baudžiama kaip už prekybą žmonėmis, netgi jei nepanaudojamas nė vienas iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų būdų.
6. Šiame pamatiniame sprendime „vaikas“ – jaunesnis nei 18 metų asmuo.

2 straipsnis

Kurstymas, bendrininkavimas ir kėsinimasis

Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už kurstymą padaryti ir bendrininkavimą padarant 1 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką, taip pat už pasikėsinimą ją padaryti būtų baudžiama.

¹ DE laikosi esminės išlygos.

² DE laikosi esminės išlygos.

³ DE laikosi esminės išlygos.

3 straipsnis ¹

Bausmės

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 1 straipsnyje nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama bausmėmis, kurių didžiausia trukmė viršija penkerius metus laisvės atėmimo, bet neviršija 10 metų laisvės atėmimo.
2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 1 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama bausmėmis, kurių didžiausia bausmė yra ne trumpesnė nei dešimt metų laisvės atėmimo, jeigu nusikalstama veika buvo padaryta bet kuriomis iš šių aplinkybių:
 - a) nusikalstama veika tyčia ar dėl neatsargumo buvo sukeltas pavojus aukos gyvybei;
 - b) nusikalstama veika padaryta panaudojant žiaurų smurtą, arba aukai buvo padaryta ypač didelė žala;
 - c) nusikalstama veika buvo padaryta ypač pažeidžiamam asmeniui; pagal pamatinį sprendimą tokiais asmenimis laikytini bent jau visi vaikai ²;
 - d) nusikalstama veika buvo padaryta dalyvaujant nusikalstamoje organizacijoje, kaip apibrėžta Pamatiniam sprendime 2008/841/TVR ³.
3. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 2 straipsnyje nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomąsias baudžiamąsias sankcijas, kurios gali apimti perdavimą.
4. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, jog tai, kad nusikalstamą veiką įvykdė valstybės pareigūnas, eidamas savo pareigas, būtų laikoma sunkinančia aplinkybe.

¹ Komisija pareiškė bendrą išlygą dėl šio straipsnio performulavimo ir pabrėžė tolesnio derinimo ir didesnio lygio bausmių poreikį.

² DE laikosi esminės išlygos dėl 2 dalies c punkto. Komisija pareiškė esminę išlygą dėl to, kad prievolė nustatyti sunkinančias aplinkybes yra numatyta tik nusikalstamos veikos prieš vaikus atveju.

³ OL L 300, 2008 11 11, p. 42.

4 straipsnis

Juridinių asmenų atsakomybė

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn už 1 ir 2 straipsniuose nurodytą nusikalstamą veiką, kurią jų naudai padarė asmuo, veikęs individualiai arba kaip tokio juridinio asmens struktūros narys ir užimantis to juridinio asmens struktūroje vadovaujančias pareigas, jeigu jis turėjo teisę:
 - a) atstovauti juridiniam asmeniui arba
 - b) juridinio asmens vardu priimti sprendimus, arba
 - c) vykdyti kontrolę juridinio asmens struktūroje.
2. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad juridinis asmuo galėtų būti traukiamas atsakomybėn, kai dėl 1 dalyje minėto asmens nepakankamos priežiūros arba kontrolės jam pavaldus asmuo galėjo padaryti 1 ir 2 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas šio juridinio asmens naudai.
3. Juridinio asmens atsakomybė pagal 1 ir 2 dalis nepašalina fizinių asmenų, padariusių, kursčiusių padaryti ar bendrininkavusių darant 1 ir 2 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas, baudžiamosios atsakomybės.
4. Šiame pamatiniame sprendime „juridinis asmuo“ – subjektas, turintis teisinį subjektiškumą pagal taikytiną teisę, išskyrus valstybes ar valdžios funkcijas vykdančias viešąsias įstaigas bei viešąsias tarptautines organizacijas.

5 straipsnis

Sankcijos juridiniams asmenims

Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridiniam asmeniui, patrauktam atsakomybėn pagal 4 straipsnio 1 ir 2 dalis, būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios sankcijos, kurios apima baudžiamąsias arba nebaudžiamojo pobūdžio baudas ir gali apimti kitas sankcijas, pavyzdžiui:

- a) teisės į valstybės teikiamas lengvatas arba pagalbą atėmimą;
- b) laikiną arba nuolatinę teisės verstis komercine veikla atėmimą;
- c) teisminės priežiūros paskyrimą;
- d) teismo paskirtą likvidavimą;
- e) laikiną ar galutinę įmonių, kurios buvo naudojamos nusikalstamai veikai įvykdyti, uždarymą.

6 straipsnis

Aukų netraukimas baudžiamojon atsakomybėn arba bausmių joms netaikymas

Kiekviena valstybė narė vadovaudamasi savo teisinės sistemos pagrindiniais principais numato galimybę netraukti baudžiamojon atsakomybėn prekybos žmonėmis aukų ir neskirti joms bausmių už dalyvavimą nusikalstamoje veikoje, kuri yra tiesioginė prieš jas panaudotų bet kokių neteisėtų priemonių, nurodytų 1 straipsnyje, pasekmė.

7 straipsnis

Tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas

1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad 1 ir 2 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimas ar baudžiamasis persekiojimas galėtų vykti nepriklausomai nuo to, ar auka pateikė skundą arba kaltinimą, ir kad baudžiamasis procesas galėtų tęstis net tais atvejais, jeigu auka atsiėmė savo pareiškimą.
2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad baudžiamąjį persekiojimą už 1 ir 2 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų galima vykdyti pakankamai ilgą laikotarpį po to, kai auka sulaukė pilnametystės, kad būtų atsižvelgta į atitinkamo nusikaltimo sunkumą.
3. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad asmenys, padaliniai ar tarnybos, atsakingi už 1 ir 2 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, būtų tinkamai parengti.

4. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad asmenys, padaliniai ar tarnybos, atsakingi už 1 ir 2 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą arba baudžiamąjį persekiojimą, galėtų naudotis veiksmingomis tyrimo priemonėmis, pavyzdžiui tokiomis, kokios naudojamos tiriant organizuotų nusikaltimų ir kitus sunkių nusikaltimų bylas.

8 straipsnis

Jurisdikcija

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kuriomis įtvirtinama jos jurisdikcija dėl nusikalstamos veiklos, nurodytos 1 ir 2 straipsniuose, jeigu:
 - a) nusikalstama veika visiškai ar iš dalies padaryta jos teritorijoje arba
 - b) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra jos pilietis arba jo įprastinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje, arba
 - c) nusikalstama veika padaryta vienam iš jos piliečių arba asmeniui, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje, arba
 - d) nusikalstama veika padaryta tos valstybės narės teritorijoje įsisteigusio juridinio asmens naudai.
2. Jei nusikalstama veika yra įvykdyta asmens, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybės narės teritorijoje, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies b punkte išdėstytų jurisdikcijos taisyklių arba jas taikyti tik konkrečiais atvejais arba aplinkybėmis, o jeigu nusikalstama veikla įvykdyta už jos teritorijos ribų, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 straipsnio c ir d punktuose išdėstytų jurisdikcijos taisyklių arba jas taikyti tik konkrečiais atvejais arba aplinkybėmis.
3. Baudžiamojo persekiojimo už 1 ir 2 straipsniuose nurodytą nusikalstamą veiką, padarytą už atitinkamos valstybės narės teritorijos ribų tikslais, tai yra 1 dalies b punkto atveju, kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į jos taikomas šio straipsnio 2 dalies nuostatas, imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad jos jurisdikcija būtų nustatoma nesiejant su reikalavimu:
 - a) kad veikos yra baudžiamasis nusikaltimas ten, kur jos padarytos, arba
 - b) kad baudžiamasis persekiojimas gali būti pradėtas tik remiantis aukos skundu, pateiktu toje vietoje, kur padaryta nusikalstama veika, arba valstybei, kurioje padaryta nusikalstama veika, pranešus.

4. Valstybės narės, nusprendusios taikyti 2 dalį, apie tai atitinkamai praneša Tarybos generaliniam sekretoriatui ir Komisijai, prireikus nurodydamos konkrečius atvejus arba aplinkybes, kai sprendimas taikomas.

9 straipsnis

Pagalba ir parama prekybos žmonėmis aukoms

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad prieš baudžiamosios bylos nagrinėjimą, jo metu ir atitinkamą laikotarpį po jo aukoms būtų teikiama pagalba ir parama, kad jos galėtų naudotis teisėmis, nustatytomis 2001 m. kovo 15 d. Pamatiniame sprendime 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose ir šiame pamatiniame sprendime.
2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad asmeniui būtų teikiama pagalba ir parama, kai tik kompetentingos institucijos gauna pagrįstų duomenų, kad tas asmuo galėjo nukentėti nuo nusikalstamos veikos, nurodytos 1 ir 2 straipsniuose.
3. Kiekviena valstybė narė, bendradarbiaudama su atitinkamomis paramos organizacijomis, imasi būtinų priemonių nustatyti tinkamus ankstyvo aukų nustatymo ir pagalbos bei paramos joms mechanizmus.
4. 1 ir 2 dalyse nurodytos pagalbos ir paramos priemonės atitinka bent aukų pragyvenimą užtikrinančio gyvenimo lygio standartus, įskaitant tokias priemones kaip tinkamo ir saugaus būsto suteikimą ir materialinę paramą, taip pat būtiną medicininį gydymą, įskaitant psichologinę pagalbą, konsultacijas ir informacijos teikimą taip pat prireikus vertimo žodžiu ir raštu paslaugas. Valstybės narės pasirūpina specialių poreikių turinčiomis aukomis.

**Prekybos žmonėmis aukų apsauga
baudžiamojo tyrimo ir baudžiamojo proceso metu**

1. Be Pamatiniame sprendime 2001/220/TVR išdėstytų teisių, taikomos šiame straipsnyje išdėstytos apsaugos priemonės kartu.
2. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad prekybos žmonėmis aukos galėtų pasinaudoti teisine konsultacija ir, atsižvelgiant į aukos vaidmenį atitinkamoje teisingumo sistemoje, teisinio atstovavimo paslaugomis, įskaitant žalos atlyginimo tikslais. Teisinio konsultavimo ir atstovavimo paslaugos yra nemokamos tuo atveju, jei auka neturi pakankamai finansinių lėšų.
3. Nepažeidžiant teisės į gynybą, kiekviena valstybė narė, vadovaudamasi savo nacionalinės teisinės sistemos pagrindiniais principais ir kai tai tinkama, gali leisti neatskleisti prekybos žmonėmis aukos, kuri yra liudytojas byloje, tapatybės ¹.
4. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad remiantis atskiru rizikos vertinimu prekybos žmonėmis aukoms būtų suteikta tinkama apsauga, *inter alia*, sudarant galimybę dalyvauti liudytojų apsaugos programose arba nustatant kitas panašias priemones, jei tai tinkama ir remiantis nacionalinės teisės aktuose nustatytais pagrindais.
5. Nepažeidžiant teisės į gynybą, kiekviena valstybė narė, atsižvelgdama į kompetentingų institucijų atliktą individualų aukos asmeninių aplinkybių įvertinimą užtikrina, kad prekybos žmonėmis aukoms būtų taikomas specialus statusas siekiant užkirsti kelią antrinei viktimizacijai, siekiant, remiantis nacionalinės teisės aktuose nustatytais pagrindais bei teismų teisės veikti savo nuožiūra taisyklėmis, teismo praktika ar gairėmis kiek įmanoma užtikrinti, kad būtų:
 - a) be reikalo nerengiamos pakartotinos apklausos tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ir bylos nagrinėjimo metu;

¹ Priimant šį pamatinį sprendimą IT pateiks vienašalį pareiškimą nurodydama, kad anoniminių liudytojų panaudojimas prieštarauja jos konstituciniams principams.

- b) vengiama aukų ir nusikalstamą veiką padariusių asmenų akistatos, be kita ko, duodant parodymus, pavyzdžiui, vykstant apklausoms ir kryžminei apklausai, naudojant tinkamas priemones, įskaitant atitinkamas ryšio priemones;
- c) neduodama parodymų viešame teismo posėdyje;
- d) neužduodami nebūtini klausimai apie asmeninį gyvenimą.

11 straipsnis

Bendros nuostatos dėl pagalbos, paramos ir apsaugos priemonių nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams

1. Nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams bus teikiama pagalba, parama ir apsauga atsižvelgiant į vaiko interesus.
2. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jeigu asmens, kuris yra nukentėjęs nuo prekybos žmonėmis, amžius tiksliai nežinomas ir yra priežasčių manyti, kad jis yra vaikas, asmuo laikomas vaiku, kad jam būtų nedelsiant galima suteikti pagalbą, apsaugą ir paramą pagal 12 ir 13 straipsnius.

12 straipsnis

Pagalba ir parama nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams

1. Šiame straipsnyje nurodytos pagalbos ir paramos priemonės taikomos kartu su 9 straipsnio nuostatomis.
2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad konkretūs veiksmai siekiant trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu suteikti pagalbą ir paramą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams, kad jie psichologiškai atsigautų ir vėl taptų visuomenės dalimi, būtų vykdomi atsižvelgiant į individualų kiekvieno nukentėjusio vaiko ypatingų aplinkybių vertinimą ir vaiko nuomonę, poreikius ir rūpesčius.

3. Kiekviena valstybė narė, jei tinkama ir įmanoma, imasi priemonių siekdama teikti pagalbą ir paramą nuo prekybos žmonėmis nukentėjusio vaiko šeimai, jeigu šeima yra valstybės narės teritorijoje. Kiekviena valstybė narė visų pirma, jei tinkama ir įmanoma, tai šeimai taiko Tarybos pamatinio sprendimo 2001/220/TVR 4 straipsnį.

13 straipsnis

Nuo prekybos žmonėmis nukentėjusių vaikų apsauga baudžiamajame procese

1. Šiame straipsnyje nurodytos apsaugos priemonės taikomas kartu su 10 straipsnio nuostatomis.
2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad, atsižvelgiant į aukos vaidmenį atitinkamoje teisingumo sistemoje, teisminės institucijos paskirtų specialų atstovą, kuris atstovautų nuo prekybos žmonėmis nukentėjusio vaiko interesams nusikaltimų tyrimo ir baudžiamajame procese, jeigu pagal nacionalinę teisę tėvų pareigų turėtojams neleidžiama atstovauti vaikui dėl interesų konflikto tarp jų ir nukentėjusio vaiko arba jeigu vaikas yra nelydimas.
3. Nepažeidžiant teisės į gynybą, kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad vykstant bet kurios iš 1 ir 2 straipsniuose nurodytos nusikalstamos veikos baudžiamajam tyrimui:
 - a) po to, kai faktai pranešami kompetentingoms institucijoms, nebūtų nepagrįstai nukeliami pokalbiai su nukentėjusiu vaiku;
 - b) jei būtina, pokalbiai su nukentėjusiu vaiku vyktų šiam tikslui skirtose arba pritaikytose patalpose;
 - c) kai tai būtina, pokalbius su nukentėjusiu vaiku vykdytų šiam tikslui parengti profesionalai arba pokalbiai vyktų profesionalams talkinant;
 - d) jei įmanoma ir tinkama, visus pokalbius su nukentėjusiu vaiku rengtų tie patys asmenys;

- e) pokalbių būtų kuo mažiau ir jie būtų vykdomi tik tuo atveju, jei tai griežtai būtina nagrinėjant baudžiamąją bylą;
 - f) nukentėjusį vaiką galėtų lydėti jo teisinis atstovas arba, jei tinkama, jo pasirinktas suaugęs asmuo, nebent dėl to asmens priimtas pagrįstas priešingas sprendimas.
4. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad vykdant bet kurios iš 1 ir 2 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų baudžiamuosius tyrimus visi pokalbiai su nukentėjusiais vaikais arba, jei tinkama, su vaikais liudytojais, galėtų būti filmuojami ir kad šie nufilmuoti pokalbiai galėtų būti naudojami kaip įrodymai nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal jos nacionalinės teisės taisykles.
5. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad vykdant bet kurios iš 1 ir 2 straipsniuose nurodytų baudžiamųjų veikų baudžiamuosius tyrimus, nukentėjusio vaiko parodymus teismo salėje būtų galima išklausti jam nedalyvaujant, visų pirma pasinaudojant atitinkamomis ryšių technologijomis.

14 straipsnis

Prevenција

1. Kiekviena valstybė narė siekia sumažinti visų formų išnaudojimą, susijusį su prekyba žmonėmis, skatinančią paklausą.
2. Kiekviena valstybė narė, prireikus bendradarbiaudama su pilietinės visuomenės organizacijomis, imasi atitinkamų veiksmų, pavyzdžiui, informavimo ir sąmoningumo didinimo kampanijų, mokslinių tyrimų ir švietimo programų siekiant didinti sąmoningumą ir sumažinti riziką, žmonėms, visų pirma vaikams, tapti prekybos žmonėmis aukomis.
3. Kiekviena valstybė narė skatina rengti reguliarius mokymus pareigūnams, kuriems gali tekti susitikti su aukomis arba galimomis aukomis, taip pat šioje srityje dirbantiems policijos pareigūnams, kad jie galėtų atpažinti prekybos žmonėmis aukas ir galimas aukas ir mokėtų su jomis elgtis.

4. Nepažeisdama Bendrijos teisės, kiekviena valstybė narė svarsto galimybę nusikalstama veika laikyti naudojimąsi paslaugomis, kurios pagal 1 straipsnį laikomos išnaudojimu, žinant, kad jas teikiantis asmuo yra 1 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos auka.

15 straipsnis

Nacionaliniai pranešėjai arba lygiaverčiai mechanizmai

Valstybės narės imasi būtinų priemonių nacionalinių pranešėjų sistemai ar lygiaverčiams mechanizmams sukurti. Tokių mechanizmų užduotys yra analizuoti prekybos žmonėmis tendencijas, vertinti kovos su prekyba žmonėmis rezultatus ir teikti ataskaitas.

16 straipsnis

Teritorinio taikymo sritis

Šis pamatinis sprendimas taikomas Gibraltarui ¹.

17 straipsnis

Pamatinio sprendimo 2002/629/TVR panaikinimas

Pamatinis sprendimas 2002/629/TVR dėl kovos su prekyba žmonėmis panaikinamas.

¹ Turi patvirtinti ES ir UK.

18 straipsnis

Įgyvendinimas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų šio pamatinio sprendimo nuostatų įgyvendinimą iki [30 mėnesių nuo jo priėmimo].
2. Iki [30 mėnesių nuo jo priėmimo] valstybės narės Tarybos generaliniam sekretoriatui ir Komisijai perduoda nuostatų, perkeliančių į jų nacionalinę teisę joms pagal šį pamatinį sprendimą taikomus įpareigojimus, tekstą. Ne vėliau kaip iki [ketveri metai nuo jo priėmimo] Taryba, remdamasi pagal šią informaciją parengta ataskaita ir raštu pateikta Komisijos ataskaita, įvertina, koku mastu valstybės narės ėmėsi priemonių, reikalingų šiam pamatiniam sprendimui įgyvendinti.

19 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis pamatinis sprendimas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Priimta Briuselyje,

Tarybos vardu

Pirmininkas
